

MA Markkinakehitys / Taipale Olli

5.2.2018

[FG-O7-21/0]

Varttitaseen referenssiryhmän kokous 1/2018

Aika	Torstai 25.1.2018 klo 9.00-11.00	
Paikka	Helsinki, Fingrid, Nh. Kopula	
Läsnä	Pasi Aho, Jari Aurojärvi, Tom Backman, Petteri Haveri, Jonni Laine, Jarmo Lapakko, Tomi Mäkelä, Teija Pelkonen, Tomi Pesonen, Jani Piipponen, Mika Potinkara, Jan Rönneck, Samuli Saine, Kaija Savolainen, Tommi Riski, Ville Väre, Sari Wessman, Maria Joki-Pesola, Olli Taipale,	Fingrid Datahub Oy Pohjolan Voima Oy Fortum Markets Oy Energiateollisuus ry (varajäsen) eSett Oy EPV Energia Oy Elenia Oy UPM-Kymmene Oyj Metsä Group Fingrid Oyj Sallilan Energia Oy Nord Pool Finland Oy SPS Oy Omakotiliitto ry SOK-yhtymä Energiavirasto Jyväskylän Energia Oy Fingrid Oyj, pj Fingrid Oyj, siht.
Poissa	Saku Ruottinen	Caruna Oy

Käsitellyt asiat**1 Kokouksen avaaminen ja jäsenten esittäytyminen**

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Käytiin läpi referenssiryhmän jäsenille etukäteen lähetetty asialista ja hyväksyttiin se kokouksen työjärjestykseksi.

Referenssiryhmän jäsenet esittäytyivät. Sovittiin, että Fingrid selvittää saadaanko ryhmään mukaan energiakaupan palveluita tarjoavien yritysten edustus.

2 Kilpailulainsäädäntö

Käytiin läpi ohjeet kilpailulainsäädännön noudattamisesta.

3 Varttitase-hanke eurooppalaisessa, pohjoismaisessa ja kansallisessa konseptissa

Siirtyminen 15 minuutin taseselvitysjaksoon liittyy eurooppalaiseen kehitykseen, joka tähtää Euroopan laajuisiin reaaliaikamarkkinoihin. Ilmastomuutoksen ehkäisy ja siitä seurannut energiajärjestelmän murros on käynnistänyt suuria muutoksia sekä

sähköjärjestelmässä että sähkömarkkainoilla. Rakennemuutokseen liittyy joustamattoman tuotannon lisääntyminen ja lisääntynyt tarve säätökykyiselle tuotannolle sekä kulutukselle.

Varttiin siirtyminen on määrätty tasehallintaa koskevassa eurooppalaisessa suuntaviivassa, joka astui voimaan 18.12.2017. Siirtymäaikaa muutokselle on annettu kolme vuotta jonka mukaan Pohjoismaiset kantaverkkoyhtiöt ovat asettaneet yhteisen tavoiteaikataulun. Suuntaviivoissa määriteltyyn aikatauluun voi hakea poikkeusta tietyin kriteerein. Energiavirasto selvittää tämän vuoden aikana täyttyvätkö kriteerit poikkeuksen hakemiselle Suomessa.

Sähkömarkkinoita muokkaa myös muut käynnissä olevat hankkeet ja muutokset. Näistä tärkeimpiä varttitaseeseen vaikuttavia muutoksia ovat kansallinen datahub-projekti, pohjoismainen tasehinnoittelumalli sekä pohjoismainen tasehallintamalli (ACE = Area control error). Ryhmän näkemyksen mukaan alalle tulevat muutokset tulisi havainnoida ja viestiä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Käytiin keskustelua siitä, onko varttitaseesta hyötyä toimijoille ja jos niin kenelle. Pohdittiin tilannetta, jossa muut pohjoismaat siirtyvät varttitaseeseen ja Suomi jää tuntijaksoon. Tällaista markkinoiden pirstoutumista pidettiin riskinä ja haittana Suomelle. Ryhmässä nähtiin myös suorien kustannusvaikutusten laskenta helpoksi, mutta välillisten hyötyjen ja kustannusten tunnistaminen nähtiin hankalana.

Pohjoismaisilla kantaverkkoyhtiöillä on yhteistyöryhmä, jossa kantaverkkoyhtiöt keskustelevat ja vaihtavat tietoa kansallisten tasejaksomuutos-projektien edistymisestä. Pohjoismaisella tasolla Norjan ja Tanskan viranomaiset eivät ole ainakaan toistaiseksi nähneet esitetystä siirtymäaikataulussa ongelmia ja derogaatio nähdään epätodennäköisenä näissä maissa. Ruotsin kantaverkkoyhtiö ei ole laajasti keskustellut alan edustajien kanssa ja regulaattorin lopullista kantaa ei voida vielä varmuudella sanoa. Tällä hetkellä Ruotsissa ei ole käynnissä regulaattorin tai kantaverkkoyhtiön selvitystä derogaation tarpeesta.

Yhteispohjoismaista taseselvitystä tekevä palvelutoimittaja eSett, korosti tasemallin muutoksen samanaikaista toteuttamista kaikissa Pohjoismaissa. Osittainen siirtyminen niin tasemallissa kuin tasejaksossa nähtiin riskinä.

Käytiin läpi avaintekijöitä varttitaseeseen toteutuksen onnistumiselle. Fingrid korostaa alan yhteistä näkemystä ja toteutussuunnitelmaa, johon kaikki sitoutuvat. Muutoksia vaativia tekijöitä ovat ainakin lainsäädäntö, tietojärjestelmät, energiamittaus ja sopimukset. Lisäksi suunnittelu ja toteutus vaativat laajaa viestintää, jota kokouksessa korostettiin. Alan toimijoille tulee tarjota ajantasaista tietoa projektin edistymisestä ja havainnoista. Fingrid on laatimassa viestintäsuunnitelmaa ja varttitaseesta on tulossa osio Fingridin verkkosivuille. Fingrid toivoo kutsuja alan toimielimiin ja seminaareihin viestiäkseen varttitase-hankkeen edistymisestä. Referenssiryhmässä todettiin, että markkinoiden kehitys ja asiakasnäkökulma ovat myös hankkeen reunaehjoja. Suurimpina riskeinä pidettiin tiukkaa aikataulua, resurssipulaa etenkin pienissä verkko- ja myyntiyhtiöissä sekä tietojärjestelmätoimittajilla. Keskusteltiin myös tarpeesta varautua 15 minuuttia lyhyempään tasejaksoon.

Vuoden 2018 aikataulusuunnitelmasta ja referenssiryhmän kokousten teemoista käytiin keskustelu. Jokaisessa viidessä kokouksessa on sovittu teema johon ryhmän jäsenet saavat etukäteistehtäviä. Fingrid on sitoutunut resursoimaan suunnitteluvaiheen lisäselvityksiä muun muassa tietojärjestelmämuutostarpeista. Todettiin, että energiamittausta koskevat linjaukset on tehtävä ennen kuin tietojärjestelmämuutoksista voidaan päättää.

4 Referenssiryhmän rooli ja tehtävät

Käytiin läpi esitys hankkeen suunnittelun ja toteutuksen organisoinnista, ja referenssiryhmän sekä Fingridin roolista ja tehtävistä. Varttitaseen kansallinen referenssiryhmä tarvitsee tuekseen varttitasetiimin. Tiimin tehtävänä on kuvata riippuvuudet ja yksityiskohtainen toteutusprosessi. Tiimi kootaan alan asiantuntijoista. Referenssiryhmä kommentoi varttitasetiimin tuotoksia.

5 Energiaviraston selvityksen tilanne

Energiavirasto tekee selvitystä derogaatiosta eli onko perusteita poiketa eurooppalaisen lainsäädännön asettamasta siirtymäaikataulusta. Energiavirastolla on meneillään kysely, jonka avulla pyritään löytämään merkittävimmät asiat, jotka varsinaisessa selvityksessä on huomioitava. Energiavirasto aloittaa varsinaisen selvitystyön kevään aikana ja tässä hyödynnetään nyt tehdystä kyselystä saatuja vastauksia. Myös sidosryhmiä otetaan mukaan selvitystä tehtäessä. Virasto päättää asiasta oletettavasti syksyllä 2018.

Pohjoismaiset regulaattorit käyvät aktiivista keskustelua varttitaseen toteuttamisesta yhteispohjoismaisella tasolla. Suomen regulaattori on ainoana Pohjoismaissa tekemässä laajempaa selvitystä varttitaseen toteutusaikataulun mahdollisesta lykkäyksestä.

6 Datahub:n tilanne

Pasi Aho kävi läpi datahubin ajankohtaisia asioita, joita olivat lainsäädännön muutokset, tietojärjestelmien hankinta ja varttikyvykkyys.

Lainsäädännön tarvittavia pykälämuutoksia viimeistellään ja ne tulevat toimialalle kommentoitavaksi lähikuukausina. Tietojärjestelmän hankinta etenee. Tarjoajien kanssa käydyt neuvottelut saatiin päätökseen viime vuoden puolella ja 2. alustava tarjouspyyntö lähti tarjoajille ennen vuodenvaihdetta. Tavoitteena on saada tietojärjestelmän hankinta maaliin ennen kesälomia.

Kokouksessa käytiin laajempi keskustelu datahubin varttikyvykkyyydestä. Aho kertoi, että datahubin tietojärjestelmän hankinnassa on huomioitu järjestelmän kyky käsitellä tuntia ja 15 minuuttia. Edellä mainitut asiat on otettu huomioon tietojärjestelmän vaatimusdokumenteissa. Nykyisessä datahubin prosessidokumentaatioissa, joka tältä osin vastaa nykyistä taseselvityksen säädäntöä, ei erikseen ole varttikyvykkyyttä kuvattu. Todettiin, että datahubin kyvykkyyydestä ottaa vastaan 15 minuutin ja 60 minuutin mittausjaksollisia lukemia ja jatkokäsitellä näitä, on toimialalla epäselvyyttä ja nämä toiminnollisuudet nähtiin tärkeänä varttitaseen toteuttamisessa mahdollisimman kustannustehokkaasti.

MA Markkinakehitys / Taipale Olli

5.2.2018

[FG-O7-21/0]

7 Muut asiat

Ennen seuraavaa kokousta referenssiryhmän jäsenet taustaorganisaatioineen kokoavat varttitaseen SWOT-analyysin ja miettivät hankkeen toteutuksen reunaehdoja. Fingrid lähettää ryhmän jäsenille valmiit pohjat johon analyysi pohdintoineen voidaan täyttää. Tehtävä palautetaan viimeistään 26.2.2018 olli.taipale@fingrid.fi.

8 Seuraavat kokoukset ja seuraavan kokouksen aiheet

Fingrid lähettää kalenterikutsut koko vuoden kokouksiin.

Liitteet

- Kilpailulainsäädännön noudattaminen -ohje
- Esityskalvot: Varttitase-hanke eurooppalaisessa, pohjoismaisessa ja kansallisessa konseptissa ja referenssiryhmän rooli ja tehtävät
- Referenssiryhmä1/2018 etukäteistehtävä

Jakelu

Referenssiryhmän jäsenet ja varajäsenet